

Advies betreffende de mogelijke impact van een windturbine op vogels aan de Arbedkaai (Gentse Zeehaven)

Nummer:	INBO.A.2013.61
Datum advisering:	3 juli 2013
Auteur(s):	Joris Everaert
Contact:	Lode De Beck (lode.debeck@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 19 juni 2013 ; ANB-INBO-BEL-2013-46
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Provinciale Dienst Oost-Vlaanderen T.a.v. Steven Laureys Gebr. Van Eyckstraat 2-6 9000 Gent Steven.laureys@ine.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Centrale Diensten Carl De Schepper (car.deschepper@ine.vlaanderen.be)

AANLEIDING

Het bedrijf CBR wenst in de Zeehaven van Gent aan de Arbedkaai een windturbine te plaatsen op hun site. Op deze site komt de slechtvalk tot broeden. In de nabijheid van de locatie zijn ook enkele gebieden gesitueerd van overwinterende en broedende vogels, en er worden natuurcompensatiegebieden gepland.

Op onderstaande orthofoto wordt de locatie van de geplande windturbine aangegeven.

VRAAGSTELLING

- Kan de windturbine impact hebben op de (populatie van) slechtvalken?
- Zijn er mogelijke knelpunten inzake andere broedende of overwinterende vogels in de omgeving?

TOELICHTING

1. Slechtvalken

In 2008 kwam een koppel slechtvalken zich vestigen in een speciaal geplaatste nestbak op een cementsilo van CBR in de Gentse haven. Het koppel bleef drie jaar lang op die plek, maar vond toen een meer geschikte locatie tussen de silo's van het bedrijf. Daar waren ze o.m. meer beschermd tegen de wind. Ook in 2013 zijn daar drie jongen uitgevlogen. De broedlocatie ligt op minder dan 200m van de geplande windturbine.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van de broedlocaties van de slechtvalk, kan ervoor zorgen dat jaarlijks één of meerdere vogels (oudervogels en/of jongen) in aanvaring komen met de wieken van de turbine. De soort werd alleszins al als aanvaringsslachtoffer vastgesteld in Europa (Everaert, 2008; Everaert *et al.*, 2011; Dürr, 2012), o.m. in Duitsland (min. 5), Spanje (min. 3), Schotland (min. 1) en Vlaanderen (1 in Zeebrugge en 1 waarschijnlijk nabij een broedplaats in Schelle).

Zeker tijdens de balts en het uitvliegen van de jongen, is er een aanzienlijk risico in de directe omgeving van de broedplaats. In Everaert *et al.* (2011) en Europese Commissie (2010) is het globaal risico voor roofvogels nader beschreven. In een richtinggevend advies voor windturbines in de industriezone van Genk-

Zuid (Everaert, 2012) werd gesteld dat vooral binnen de 300m rond de broedplaats van slechtvalk een groot risico op aanvaring kan ontstaan. De geplande windturbine bij CBR komt binnen de 200m van de broedplaats. Een lokale analyse kan het risico nader onderzoeken (b.v. belangrijkste vliegrichting) maar we kunnen hierbij stellen dat zeker tijdens de balts en het uitvliegen van de jongen de belangrijkste vliegrichting relatief onvoorspelbaar zal zijn. Ook voor de dagelijkse jachtvluchten kan er een potentieel risico ontstaan. Er is op dit moment onvoldoende wetenschappelijke kennis om de werkelijke aanvaringskansen nader te onderzoeken.

Als mogelijke oplossing van het risico kan op locaties waar de vogels in een nestkast broeden, de nestkast eventueel verplaatst worden naar een veiligere locatie in de omgeving, maar het betreffende broedkoppel bij CBR zit momenteel niet in een nestkast en is daar dus duidelijk niet aan gebonden.

2. Andere broedende of overwinterende vogels

Op het nabijgelegen Rodenhuizedok pleisteren in de winterperiode soms grote aantallen watervogels, waaronder regelmatig tot meer dan 2% van de Vlaamse winterpopulatie van bergeend en kuifeend (zie 'Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines' in Everaert *et al.* (2011)). De geplande windturbine staat binnen de 300m buffer rond het Rodenhuizedok die het INBO in kader van de planprocessen in de haven steeds als minimumbuffer heeft aangeraden om aanzienlijke verstoring en aanvaringskansen van overwinterende watervogels te vermijden (Everaert, 2007). Er is momenteel geen nieuw onderzoek beschikbaar om deze aanbeveling te wijzigen.

De windturbine komt ook binnen de risicozone van mogelijke intense lokale trek tussen het Rodenhuizedok en verder noordelijk gelegen Kluizendok (Everaert, 2007; en 'Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines' in Everaert *et al.* (2011)). De voorbije jaren werd in het Kluizendok en omgeving tot meer dan 2% van de Vlaamse winterpopulatie vastgesteld van bergeend, krakeend, pijlstaart, slobeend, kuifeend, brilduiker, Kievit en wulp. Er was daar ook minstens 2% van de Vlaamse broedpopulatie van kluut en bruine kiekendief aanwezig ('Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines' in Everaert *et al.* (2011)). Een analyse van de actuele en toekomstige stand van zaken, kan nog opgemaakt worden, maar er kan verwacht worden dat zeker het Kluizendok zelf in de toekomst aantrekkelijk zal blijven voor overwinterende watervogels.

Het risico betreffende de corridor tussen Rodenhuizedok en Kluizendok, werd ook vermeld in het windplan van de provincie Oost-Vlaanderen. Het concreet risico omwille van deze lokale trek, dient op zijn minst nader onderzocht te worden, bij voorkeur met behulp van gerichte tellingen in de winterperiode.

Ten zuidoosten van het Rodenhuizedok, ligt een zone (Mendonk) die in kader van het planproces "Natuurkerngebieden Moervaart" mogelijk in aanmerking komt voor natuurcompensatie in de Gentse kanaalzone. Bij ontwikkeling van deze zone, kan verwacht worden dat er via het Rodenhuizedok uitwisseling zal zijn met het Kluizendok van voornamelijk overwinterende watervogels. De geplande windturbine kan daardoor interfereren met deze (mogelijk bijkomende) lokale trek.

CONCLUSIE

- De geplande windturbine kan een impact hebben op de slechtvalken die in het projectgebied tot broeden komen. De concrete impact kan lokaal nader onderzocht worden, maar vooral de aanvaringskansen tijdens de balts en het uitvliegen van de jongen, is moeilijk te voorspellen.
- De geplande windturbine kan een aanzienlijke verstoring en aanvaringskansen veroorzaken voor overwinterende watervogels op het Rodenhuizedok. De aanvaringskansen kan nog nader onderzocht worden. Bijkomend kan er ook interferentie optreden met voornamelijk overwinterende watervogels uit een mogelijk te ontwikkelen natuurcompensatiegebied.

REFERENTIES

Dürr T. (2012). Vogelverluster aan Windkrafthanlagen / bird fatalities at windturbines in Europe. Daten aus Archiv der Staatlichen Vogelschutzwarte Brandenburgs, Buckow.

Europese Commissie (2010). Wind energy developments and Natura 2000. Guidance document. EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation.

Everaert J. (2007). Evaluatie en eventuele actualisatie windturbineplan. Strategisch plan Gentse kanaalzone. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2007.141.

Everaert J. (2008). Effecten van windturbines op de fauna in Vlaanderen: onderzoeksresultaten, discussie en aanbevelingen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2008(44). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

Everaert J., Peymen J. & van Straaten D. (2011). Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen. Dynamisch beslissingsondersteunend instrument. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2011.32. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

Everaert J. (2012). Advies over de inplanting van windturbines op het industriegebied Genk Zuid. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2012.105.